

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
1 maiu st. v.
13 maiu st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 18.

ANUL XXX.
1894.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Vasile Alecsandri.

Fragment din discursul de recepțiune, ținut in Academia Română, la 25 martie (6 aprilie.)

(Urmare.)

Alecsandri, cu părul seu lung și buclat, cu jiletci largi după moda parisiană, cu legături la gât bătătoare la ochi, cu pantaloni strâmți și bine trași pe piciorul încălțat cu pantofi de lac, cu talma neagră căptușită cu catifea vișinie și alți amici imbrăcați ca densusul păreau niște *arătări străine* in mijlocul boerilor giubelii, cu antereu, cu ișlic și papuci cu meși galbeni. De altfel, obicei-nuința tinerilor de a vorbi fie limba franceză, fie cea germană, cum și viile discuțiuni ce se incingeau între dênșii, intru susținerea doctrinelor filosofice seu literare ale țerilor in cari își primise educațiunea, ajunsesse a formă doue partide, óre-cum rivale, numite de boerii reacționari «Francezii și Nemții» și privite de ei cu gróză, ca niște secte fără frică de Ddeu, capabile de tóte reutățile și năsdravăniile. E drept că aceste rivalități, dedeau necontenite privilegiuri de neînțelegi in sinul tinerimei, ce se terminau mai totdauna cu provocări

la duel. Duelul erá la ordinea țilei, incât fără nici o dușmănie a unora contra altora, pentru motive de nimic, și sub indemnul unui amor propriu esagerat, partisanii *Francezilor și Germanilor* se băteau mai mult pentru

plăcerea de a se bate. Familiile luptătorilor erau într'o perpetuă neodihnă, hărțuind in tot felul pe miniștri și chiar pe Domnitor, pentru «a pune capăt unei asemenea nelegiuri», iar poliția ajunsese a fi într'o neadormită pândă și o necurmată alergătură in giurul Iașilor, fără să aibă inse parte de a impedică — după obștescu-i obicei — nici cea mai mică sgărietură, nici chiar focul unui pistol tras in vânt! «Duelgii și Bonjuriștii», ocupară mult timp atențiunea publică, până ce sub influența amicală a câtorva dintr'ênșii, mai cu sémă a lui C. Negri, inimele lor infocate, de altfel, pentru acelaș ideal, se apropiară din ce in ce și se puseră pe lucru la olaltă pentru unirea și desrobirea patriei! Terenul fiind inse prea «periculos» in

BACHANTA.

Iași, pentru întocmirea planurilor și închiegarea legăturilor necesare unui scop atât de mare, ei strămutară la Mînjina, moșia lui Negri, lângă Galați, cartierul general al operațiunilor lor. Acolo, lângă «Moșu Costache», spune Alecsandri:¹ «tinerii osteniți și descuragiați de greutățile misiunii lor, prindeau o nouă putere pentru luptele viitoare. Moldovenii și Muntenii aveau ocaziune de a se cunoște mai de aproape, a se stimă, a se iubi, a pune la un loc părerile lor, a face proiecte «mărețe pentru renașterea patriei comune, a se întelege pentru formarea opiniunii publice în țară... «Unirea există în inimi, ea se tălmăci în cuvinte și prinse rădăcină, ca o plantă cerească, pe acel loc ars de soare și lipsit de plantele umbritoare ale pământului».

Acolo Alecsandri, Kogălniceanu, Epureanu, Negruzi, Ralet, Rolla, Roseteșcii, Aleco Russo și Ion Ghica, profesor atunci de matematică și economie politică la Academia din Iași, împreună cu N. Bălcescu, C. Filipescu, Voineșcii și alții, au pus, în frunte cu Negri, temelie acțiunii comune pentru liberarea de sub influența străină și înfrățirea amânduror țărilor, jurând de a lucra, fiecare prin toate mijlocele, la răspândirea ideilor ce-i însuflețeau și la deșteptarea simțimentului național. Este cunoscută și istoria va însemna fie-căruia partea glorioasă ce a luat la lupta pentru redesteptarea și neaternarea noastră, aici inse vom urmări mai mult activitatea desfășurată de Alecsandri, în acele impregiurări, și influența ce ele au putut avea asupra caracterului și genului său poetic, căci decă vre-unul a contribuit cu un zel și o desinteresare, fără tăgadă, la această mișcare «combătând prin presă, tribună, pe scenă, toate ideile inechitate, toate pasiunile orbe, toate influențele corumpătoare»,² ce pironise atâta timp țera în întuneric și în injosire, acela este el, poetul, omul politic, patriotul, care a stat totdeauna în înteele rënduri ale luptătorilor».

Pentru întâia oară la 1840 Alecsandri publică în «Dacia literară» prima sa scriere românească, o nuvelă «Buchetiera din Florența», gingașă inchipuire a unei acțiuni amorose, amestecată cu impresiuni personale și înflorită cu amintiri de pe timpul cât petrecuse cu Negri în frumoasa capitală a Toscanei.

Lucrarea plăcui nu numai pentru vioiciunea și originalitatea figurilor și a descrierilor cuprinse într'ensă, ci și pentru calitățile limbei, curată și alacă, contrastând foarte cu «jargonul» arlequinat ce se întrebuintă pe atunci.

«Dacia literară» fu inse suprimată și tinerul autor cu toate incuragiările ce primise, nu mai dete nimic la lumină, până după mórtea mamei sale, la 1842, impregiurare ce fu pentru dñsul póte întâia și cea mai cruntă durere. Părăsind Iașii, el fugi de sgomot și de lume la Mîrcești, unde singur în mijlocul liniștei câmpului, indiușat de glasul malcom al Siretului, căruia îi purtă jalea sa, urmând cu ochii în zarea aburită de lumină stolul fluturatic de visuri:

. inima lui creșcea plină
De o dulce melodie, melancolică, divină,
De o tainică vibrare, de-un avânt inspirator,
Ce duce 'n pept suspinuri și în ochi lacrimi de dor!..

Farmecul tainic al naturei, priveliștea locurilor iubite ale copilăriei, impodobite de urzele inchipuirii

¹ V. Alecsandri. — Ibidem.

² G. Benjescu. — Alecsandri. — Convorbiri Literare. 1886—1888.

sale poetice, contactul mai de aproape cu țăranii, al căroră traiu simplu și deprinderi patriarcale îl impresionau foarte, poveștile și cântările de dragoste, ori de vitejie ce auđia mereu dela dñșii, căldura, naivitatea și vioiciunea simțirilor și a imaginilor ce resăriau din acele minunate rapsodii, ascunse în sñnul mulțimei, îi deschise sufletul și-i dede indemnul de a le scóte la lumină. Va făuri, ăcea, dintr'ensele «o armă puternică contra derăpănerii morale sub care stă ingenuchiată țera intrégă». Mângăerea propriei dureri și mântuirea durerii obștești, le gășise el în înțelepciunea și credința poporului, căruia nici urgia străinilor, nici viforele vremei, nu-i pângărise inima!

Incepui deci a cutreieră munții și câmpiile, culegînd de pretutindeni acel mănunchiu vecinic verde de cânturi populare, care precum ăcea dl Maiorescu:¹ «va rămâne pentru tot timpul o comoră de adevărată poezie și tot de-odată de limbă sănătoasă, de notițe caracteristice asupra datinelor sociale, asupra istoriei naționale și cu un cuvânt: asupra vieții poporului român».

De câte ori, la gura sobei, alături cu vechiul și iubitul seu prieten Ion Ghica, nu ne-a povestit Alecsandri această peregrinațiune de aproape doi ani, când pe jos, când călare prin adâncul văilor, pe luciul șesurilor, pe plaiuri și prin munți, alergând din colibă 'n colibă și din om în om spre a observă traiul și obiceiurile, a întefi rostul vorbei și a ascultă cântecile din gura lăutarilor, a bėtrânilor, a fetelor și a flăcăilor, în mijlocul căroră viețuică fără grije, fericit când sėra putea să se așede lângă vatră, la mesă unde țăranii priimitori împărțiau cu dragă inimă merindele cu dñsul.

La câte hori n'a trebuit să jóce, la câte nunți și cumetrii n'a luat parte și de câte ori cu Moșu Popa ori cu Pristavul satului, n'a avut prilej el să fie judecător și împăciuitor a neînțelegerilor iscodite între sătenii Acolo, la isvorul primitiv al credințelor curate și al tradițiunilor naive, unde dragostea și mândrețea naturei înrîuresc asupra icónelor și asemnărilor poetice, iar dorurile și simțirile iau formele nemeșteșugite ale inchipuirii «cu sbor mērunt», ca și năsuințele; acolo se simți Alecsandri pėtruns de emoțiunea duióasă ce-i curse de atunci în toate cântecile și care e nota caracteristică a poesiei sale. Acolo putui el să înțelégă, privind la ce lăsase în urmă, cât de puternic glas ar trebui să aibă spre a buciună «Doina cea de rėsbunare», cu care dând alarma în țeră să strige:

Hai! copii cu voinicie
Să scăpăm bieta moșie,
De păgani și de robie!

S'a făcut poetului imputarea că aceste poezii, nu ar fi reproduse astfel precum le-a cules el din gura poporului și că trecînd prin condeiul lui, au perdut atât forma primitivă, cât și caracterul originalității ce le făcea meritul de cântece populare. Tocmai după 20 de ani, dela adunarea lor, când completate au vėdut lumina, s'a recunoscut că «fără de a știrbi ceva din «naivitatea espresiunii populare, «poetul n'a făcut decăt «să mlădieze cu o rară fericire forma acestor încercări înteețore...»

Poetul rėsădind în pământ bun și curățind cu ingrigire de neghină semințele sėrbede, adesea-ori grosolane, culese în cale-i, a scos prin farmecul talentului seu florile cele mai minunate ale literaturii nóstre.

¹ T. Maiorescu. — Critice. — Căntecele Popolare adunate de V. Alecsandri. T. I. p. 120.

Cu toate acestea nimic nu au pierdut ele din frăgedimea ori din vioiciunea lor, ci numai investite într-o limbă curată și alisă, se prezintă «in haine de serbătoare venind dela țară la oraș». E drept că boierimea de pe atunci, incapabilă de a aprecia lucrările acestea, făcea imputare tinerului poet că voia să introducă *coliba* în *salon*; totuși ele au răsunat în public și contribuiri, pe cât erau cu puțință, în așa condiții, la deșteptarea interesului pentru sorta limbii și literaturii. Mișcarea de altfel se învederă din toate părțile. Dăre cu meniri științifice și literare, când sub direcția neobositului Kogălniceanu, când sub a lui Alecsandri («Propășirea» al cărui titlu nu fu primit de guvern ca revoluționar?) când sub a amândurora, în unire cu Negruzzi, Ion Ghica, Voinescu ori Panaite Balș. Toate aceste foi, am vădit că aveau o durată efemeră și cum libertatea timpurilor era un myth, Alecsandri se mulțumia a-ș cetă producerele singur în lume ori amicilor, când nu avea chip de a le publica. Iată pentru ce și scria el în «Curierul Ambe-Sexe» al lui Eliad și promitea colaborarea sa la ziarul «Săptămâna», din București, dîcînd lui Ion Ghica: «Curagiu, dovedește tuturor că spiritul e un «Phenix» care nu mîre nici odată.» Din nenorocire, «Săptămâna» fu suprimată, după primul număr... cu Phenix cu tot!

După toate probabilitățile inse primele poezii românești ale lui Alecsandri au fost «Doina, Doiniță» și «Baba-Clonța», scrise la 1842, un cântec de voinic, alta legendă făcută pe dîcîtoarea populară: «baba-i calul dracului!» Pentru un începător, mai ales versul acestor două bucăți e colorat, viu și sprinten, încît nu era mirare, ca să fi făcut senzațiune, alături de potopul de satire, de cântece amorose și de elegii, ce inundase Moldova pe acea vreme și cari în stihuri cu cadențe lungi, descrieau «starea jalnică» a inimilor, ori luau peste picior pe vre-un «Ftóri Vist», sîu pe vre un *na-cialnic* ore-care, nenorocit la cărți ori la amor. Urmară apoi «Craiu-Nou», «Maghiara», «Andrii-Popa» și «Groza», care împreună cu «Mărióra-Florióra», scrisă la 1852, sînt cele mai de căpetenie dintre cele 24 de Doine ale sale. — Cine nu cunoșce faimoșele versuri:

Galben ca făclia de galbenă cîră
Ce-alături îi ardea,
Pe-o scîndură veche, aruncat afară,
De somnul cel vecinic Groza-acum dormia,
Iar după el nimeni, nimeni nu plîngea!...

Numai un moșneg cu o barbă lungă apropiindu-se:

Scose doi bani neteși din vechia sa pungă,
Lîngă mort îi puse, mâna-i sîrutînd,

apoi se întorse cătră poporul care privia la Groza cu înfiorare și-i povesti că a fost scăpat dela mîrte el și copilașii lui, de acest om care «stinsese multe țile și călcase multe legi», iar mulțimea auzînd de acestă unică a lui faptă bună, pôte, strigă «plină de jale»,

Dău să-i ierte păcatele sale!

Am puté dîce că în acestă poezie se zugrăveșce firea blîndă și milosă a Românului, cărui fără-de-legea îi fare oróre, iar o singură rază de generositate, fie chiar din partea unui tâlhar, îi mîie inima și îl plécă spre compătîmire. Forma și cadența versului sînt atît de bine cumpenite, încît un singur cuvînt, o silabă chiar mai mult ori mai puțin i-ar strică deplina-i armonie. Se șcie cît sgomot a făcut balada lui Eliad «Sburăto-

rul», al cărui început alcătueșce un tablou minunat, al celor ce se petrec într'un sat când vine sêra și se sfîrșeșce prin mîrtea unei copile, din vraja dragostei unui «Sburător». Alecsandri compuse și el fiind în București la 1845, un «Sburător» inse cu totul de o altă natură decît acesta. În loc să bage pe fete în friguri și în flori de mîrte, «Sburătorul» lui se mulțumeșce a atîne calea copilelor, ca să le sîrute și să-și împodobescă chimirul și pâlăria cu salbele și cu mînunchii lor de flori! Deosebirea între aceste 2 poezii ține în parte și de caractele autorilor: una mistică, înfiorată de vedenii, purtînd pecetea morții în frunte — dramatică declamatorie — pretențioasă, — cealaltă șagalnică și nepăsătoare ca și fetele șmechere și guralive, cari n'au témă de voinicii cu negre plete, când se duc la cules de fragi în pădure.

Cu «Mărióra-Florióra», Alecsandri crează genul legendelor în formă populară, pe care avea să-l întrebunțeze cu fericire în «Inșiră-te mîrgărite», precum îl întrebunțase în «Sentinela română». Ori de câte ori vrea să desfășure el peripețiile unei povești prea lungă pentru a fi pusă în cadrul unei versificări meșteșugite și largi, alege acestă cadență mlădiosă și acest ritm scurt, în care imaginile au nevoie de puține artificii și gîndirile cu cît sînt mai simple cu atît sînt mai ni-merite.

Poetul inse care încercă acest gen trebuie să aibă o adîncă cunoșcință a limbii și a simțului popular, și să posedă multă îndemnare la facerea versului, care de și fluid, ușor și naiv în aparență, este pôte cel mai greu de combinat la acelaș nivel, fără de a deveni monoton sîu obositor.

Se șcie că «Mărióra-Florióra» începe prin descrierea calităților și farmecului, ce fac din Moldova un raiu pămîntesc:

La Moldova cea frumoasă
Vieta-i dulce și voinică,
L'al Moldovei dulce sóre
Creșce flóre lîngă flóre.
Multe păserele 'n sbor
Fură minți cu glasul lor,
Multe fete și neveste
Fură inimi făr' de veste!

Apoi ne prezintă pe: Mândra mîndrelor, eroina poveștii,

Albă ca o lăcrămióra,
Dulce ca o primăveră...
Nici nălțuță, nici micuță,
Numai bună de drăguță.

Ea se și îndrăgostiă cu un voinic, care venia

«Intr'o țî cu dulce sóre,
Pe-un sirep voinic de munte
Cu steluță albă 'n frunte,

o răpiă și-și ascundea departe spre codrii gingășfa dragostei lor. Dar...

Cînd norocu-și schimbă pasul,
N'aduc ani ce aduce ciasul.

Florile s'au tînguit Domnului, că

«Dînișóra Florilor,
Florilor, surorilor

le-a părăsit, și el trimite un smeu negru dela munte,
care smulgând-o din brațele iubitelui, o readuce

«In grădina ținelor,
In locașul stelelor».

de unde:

Când pe cer e lună plină,
Când e noptea mai senină,

se aude:

«Un glas blând ca un suspin,
Care cântă 'ncet și lin:
Négră e străinătatea,
Crudă e singurătatea,
Căci nu-i foc de dor mai reu,
Ca focul de dorul teu!»

(Va urmă.)

D. C. OLLANESCU.

Indureratei.

In ochii tei duiosi și mari,
E totă taina unei vieți,
Lucesc in ei picuri mai clari
Ca raua sfintei dimineți.

Și-așă de blândă precum ești
Cui i-ar străbate ore 'n gând,
Că o furtună stăpânești
In sinu-ți tiner și plăpând?

Te arde focul unui gând,
Ce 'n suflet ți s'a străcurat —
Dar' cine te-a vădut plângând
Suflete trist și 'ndurerat?!

Nu-ți pasă că te mistuești
Și te consumi, defel nu-ți pasă,
Te-intreb decumva pătimești,
Și tu răspunzi: ia lasă . . . lasă.

Și totuș un străbătător
Adânc, in gânduri feciorești,
Vedere-ar sbucium și amor,
In liniștea ce fățărăști.

Deci lasă liber curs gândirii
Și sufletului insătat,
Redă-te lumii și iubirii . . .
La ce atâta sbuciumat?!

Nu veți cum trece noru-'n vânt,
Și zilele ce iute trec?
La ce tot sbucium pe pământ,
Când toate sbor și se petrec?!

Pământu-i loc de fericiri,
De-ți știi viața folosii,
Și-o clipă dulce de iubiri,
Stérnește dorul de-a trăii

Deci nu mai pune frâu dorinții,
Ce stăpânește gândul teu,
Ci pune capăt suferinții,
Sperând mereu . . . iubind mereu!

GEORGE SIMU.

A fost odată . . .

Două gânduri, duse pe brațe de ângeri, se 'ntelnică
tainic și dureros — eră al *lui* și al *ei* gând. A
fost o séră de maiu, cu plâns de privighitoare, când
trandafirii se 'nroșesc sfios sub priviri ardătoare de
luceferi măreți! Ambii, el și ea, căutau setos o
inimă afină, un amor înțeles: acesta eră gândul
atunci, in acea suavă séră de maiu! . . .

Se dice, cugetele ar fi efectul electricității siste-
mului nostru cerebral. Șcim că electricitatea zace tă-
cută și indiferentă in toate corpurile din univers și are
nevoe de a fi trezită prin mișcare, căldură séu apro-
pierea unui alt corp, când apoi percurge aer și pă-
mânt, focul și apa, sguduind și mișcând cu forță co-
vârșitoare. Creerii lor au fost aficiați, pôte prin un cântec
de amor al unei paseri, séu licărirea eternelor stele,
a organismului lor in sfârșit, și electricitatea chemată
in viață trecu vėzduhul dela el la ea și dela ea la el
și produse sguduire in sistemul nervic al lor, nespus
de fin și complicat organizat — sguduirea unei adânci
și neexplicabile emoțiuni, care o numim dor și vis!

Ore să fie imposibilă o întâlnire și împreunare
materială de cugete, când există atari curente electrice
și când din aceste ca și cause se nasc acele ca și
efect?!

Prima lor cunoștință eră deci făcută — o cunoș-
tință vagă, dulce și scurtă, ca și visurile in genere, fie
că le văzăm trezi ori in brațele somnului. In fine au-
dă unu de altul și tot ce se vorbiă eră făcut, ca
sufletele lor să se iubescă. Iubirea sufletelor resare in
cer și se stinge — nu, nu se stinge deloc, căci este
neperitoare sa și sufletul! Amorul are de basă contras-
tul și tot acea ce ne lipsește, fie chiar slăbiciune ori
defect, in iubirea sufletescă séu simpatie, din contră
légă numai identicul inimile: fără acelaș cerc de gân-
diri, simțeminte și aspirațiuni nu este simpatie, nu există
iubirea sufletelor. Simpatia este mare parte rezultatul
creșterii, amorul — al naturii, cel prim basat pe rațiune,
acest din urmă pe instinct. Amor și simpatie nu apar
totdauna mână in mână, pôte fiind noi ómenii din fire
atât de imperfecti.

Ei ambii erau inimi mari, deosebite și nenorocite
și că pe lângă acesta puteau simți și amor unul pen-
tru altul, acesta eră norocul lor. Șigur că fericirea lor
avea să devie ne mai pomenită, o poveste minunată,
un delir nesfârșit — prea mult pentru o viață ome-
nescă!

Cine eră el? Un geniu rămas nedezvoltat. A fi
genial însemnă a fi unilateral. O sërmană ființă ome-
nescă nu pôte suportă greutatea genialității in toate di-
recțiunile spiritului seu; unde ar fi timp și spațiu in
viața omenescă l'acésta? — In una direcțiune talentați,
isteți — singur Dđeu este geniu universal.

El la rëndul seu avea creeri de o rară perfec-
țiune, cu cari asemenea înțelegea tainele firei sensuale
și spirituale, natură și domerire, sondă înălțimele lumi-
noșe a ideilor tot așă de ușor, ca și afunđimele ob-
scure ale emoțiunilor; densus eră atât naturalist, cât
filosof și atât poet, cât amëndoue aceste și totuș, séu
mai bine chiar pentru acesta a rămas un om frag-
mentar, un geniu nematur, un diletant in toate. La el
toate direcțiunile spirituale lucrau in aceeaș măsură, se
conturbau și impedecau; așă când scrută cu tot sufle-
tul întrebările naturii și-a filosofiei, îl emoționă poesia
acestora și 'n creațiuni poetice îl seduceau întrebările

O vale in Venezuela.

științifice — toate impregiurări nefavorabile la dezvoltarea și maturitatea unei genialități.

Altcum în paragrafele omenesci îi diceau Lucian și ea îl numia norocul și visul ei!

Și cine era ea? O ființă tristă și palidă cu nervi superfini: rafinați de măestri iscusiti, viața și durerea. Era și ea la rândul ei naturalistă, filosofă și poetă, de și învățase neasemenat mai puțin decât el, și fără de a produce ceva științific din aceste ramuri: un instrument perfect, clasic, carele înse zace închis și tăcut, generala sorțe a femeilor geniale ori talentate. Omenii o numiau Teodora și el îi dicea în sufletul seu «vieta mea» căci gândia de a nu pute trăi fără ea.

Se întâlnea în gând și când auăira povestind unul de celalalt, chipul visat deveni mai hotărit. Omenii vorbeau multe, bune și rele; chipul zugrăvit de aceștia nu era artă, ci viața cu scădăminte considerabile, un amalgam de slăbiciuni și virtuți. Ei înse erau artiști și știură să descopere în zugrăvela reală tot ce este nobil, măreț, mișcător și făcut să uie părțile disgustătoare și defectuoșe.

Ea uită, că el, pe lângă toate calitățile strălucitoare ale sale, iubeșe prea mult veselia și chiar vinul și că de și frecventase multe și ilustre școli, tot nu se șcia susține, ci îngreună săracii și bătrânii sei părinți; fie că aceste izvoriau din lipse de energie, ori neprevăderea cerințelor reale, una seu alta, tot atât, au fost un scădământ al individualității lui.

«Numai sărăcia, reutatea omenilor și luptele multe cari le are o inimă simțitoare ca ș-a lui, îl fac așa!» — dicea ea, auăind despre defectele lui, pe cari așa le știu idealisă, punându-le în lumina duiosă a nefericirii.

El n'avea deloc simț pentru scădămintele ei; nu credea și nu puneă preț pe ele.

Și iată se iubiau, de și nu se vedură încă și visau unul de altul și suferia el pentru ea și ea pentru el. Era un amor neobicinuit, nebun, înse potrivit deosebitei lor fire și era un amor duios de tot! Aceste suferințe aveau ceva din mărețele suferințe ale martirilor, cari rabdă și mor pentru o credință și numai o credință!

Nu erau prea departe unul de altul: o pădure cu umbre adânci, un păcnic riurel și nefericirea lor comună zăcea numai între ei. Dară pădurea se străbate, riurel se trece, ei dal numai nefericirea nu se dă invinsă, până 'n vecinicie chiar!

— Tu ești vieta mea!

— Visul meu, norocul meu! — erupse din pieptul ei înfiorat de dragoste și grele și intunecate presimțiri.

— În fine ne-am găsit! Știi, că te cunosc de mult? Din dorul dragostei a resărit un dulce chip femesc, chipul teu, vieta mea! Chipul iată devenit acum dulce și îmbătătoare realitate! Ore să se potă atât noroc?!

— Ce bine, că 'n sfârșit mi-ai apărut, tu, carele-mi luminezi intunecata-mi viață! Când o să te ved iarăș?

— Măne, poimăne, în totă ziua! Pentru ce nu? Sânt aprópe de tine, pădurea și riurelul nu fac mare distanță, apoi îmi vor șopti de tine, ca să-mi mai trecă de nerăbdare. Cât ești de frumoșă! Ce pěr blând și ce mâni de cherub! — De-odată el tăcu trist.

— La ce te gândești? — întrebă ea netezindu-i delicat frumoșă frunte, demnă de antic deu. El tăcu. Cum să-i spună, că el naturalistul se teme de a nu o

perde în curând, pe ea, ființa delicată, ușoră, cu ochi mari strălucitori și cu fața albă de crin. Era atât de slabă, atât de puțin femeie, de părea la tot momentul a-ș lua sborul cătră cer.

— Ce stranie, acesta a noastră întâlnire în cimitir! — obiectă ea de-odată.

— O să devie cu atât mai puternic amorul nostru, florile crescute pe morminte sânt în genere cele mai bogate și frumoșe.

— Lucian?!

— Ce-i, vieta mea?

— Tu me iubești?

— Ah, se pôte să întrebi așa ceva?

— Tu ești nebun Lucian și eu nu mai puțin!

— Vieta mea! — exclamă el surprins dureros.

— Nu te supără! Tu, naturalistul și filosoful, ești în momentul acesta pe bună cale de a deveni numai poet, adeca nebun! Eu, ei, eu sânt femeie și după atâte suferințe nu este mirare că 'n fericirea prezentului uit de toate.

— Nu te 'nțeleg, Teodoră!

— Eu n'am pe nime, Lucian. Mama iată odihneșce aici și pe tatăl-meu încă l'am pierdut, când cu venirea mamei vitrege în casa noastră și nici n'am nimic!

— Numai — o intrerupse el — raiul în ochii tei, dumneșcirea în inima-ți curată și nobilă și o lume de frumos în inteligența ta!

— Știu multe toate, — continuă ea foarte trist — este drept, înse numai așa de lucș, căci pentru de a me pute susține, n'am învățat nimic. Tu Lucian, încă ești fără pozițiune și fără mijlocele de a ajunge la acesta; ce o să facem? Apoi sânt atât de slabă cum o să-ți devin soție tare și sirguincioșă, care să nu sucumbe sub o extremă sărăcie?! Ne iubim, acesta este destinul nostru funest — nu mai veni Lucian! Te voi iubi pentru totdeauna și tu, simt, nu mai puțin. Nu sântem noi ființe, cari își află conținutul visurilor lor numai cu una alta! Cu greu te-am aflat, cu greu me-ai găsit, cum să ne putem uită? Dară avem să ne despărțim, până nu este prea târziu și imposibil.

— Nu, nul! — exclamă el desperat — nu-mi vorbi de aste! O! femeel cum poți calculă acum, când după atât vis, dor și duiosie, te pot strînge în brațe pentru prima oră! când te simt că ești, că viețuești, că nu ești nălucă trecătoare, ci sublim și încântător adevăr! Voi luptă pentru tine, înțelegi? Ziua și noștea voi lucră, ca să te pot numi curând a mea, și vai de cel ce mi s'ar pune în cale!

Ea își plecă capul trist și obosit, ca și salcământul de lângă ea, apoi continuă hotărit mai departe: — Mai este o pedecă. Chiar de ar fi s'ajungi la cele propuse, n'o să ne fericim. Tatăl-meu vré să me vedă femeie bogată; el este omul interesului și mai bine m'ar vedé mórta, decât fericită c'un om sărac. Apoi — esită ea, uitându-se rugător la el — știi lumea dice de tine multe toate și părintele meu te ureșce.

— Bine, atunci vei fi a mea, fără șcire și invoire părintescă.

— Nu se pôte, Lucian, Ce ar dice lumea? cum a-ș apăré înaintea omenilor?

— Ah! — strigă el infuriat — Așa stăm? Bine, acum ne-am lămurit. Acum ved, pe ce femeie mi-am risipit tot sufletul! Toate sânt mai ponderóșe decât mine înaintea mea! Ce nebunie, de a crede ș-un moment că me iubești!

— Lucian! — vocea slabă se frânse în contra

unui val de vânt, ce scutură crengile salcămului trist de-asupra capului ei și pe cer steteau două stele lângă olaltă, a lui și a ei, căci așa eră să fie, să nu se despartă nici ei, cari se iubiau cu delir și durere ne-bună.

— Lucian! — strigă ea mai odată, întindându-și brațele spre el, carele se repezi a părăsi cu pași mari cimitirul. De-odată, la jumătate cale, între misterioase umbre de pădure, o jale adâncă cuprinsă și moia sufletul lui... Se 'ntorse. Ea stătea încă tot acolo, îmbrățoșând cu brațe ferbinți durul trunchiu al salcămului. Rațe de stele și câte o frunză uscată cădea pe frumosul cap și un vânt ușor mângăia figura sveltă, inundată de o rochie alburie.

— Iertare! — șopti de-odată vocea lui și desfăcând brațele delicate de pe trunchiu, le puse strâns pe lângă gâtul seu...

Nu s'au fericit. În mașineria minunată, numită creeri, a lui, au lipsit celule, din cari isvorește energia și înțelepciunea de viață și prin acest defect a perdut tot ce eră mai nobil în el și mai fericitor în viața sa. Lipsa materială și disperarea, prevenită din disordinea afacerilor sale, l'au impins la un pas fatal: s'a căsătorit, el idealistul, c'o femeie bătrână și necultă, numai și numai pentru de a nu muri de fómel! Mândrie, bărbăție, fericire, armonie sufletescă, toate s'au frânt în sufletul seu. Acum nu mai visază, ci bé mult, forte mult și când câte-odată își mai vine în ori și-l dăscăleşce câte-un prietin, arată plângend pe frunte: — Numai câteva celule au lipsit și ea eră a meal! Ah, viața mea, unde ești óre?!
BOLU Cluj / Central University Cluj

La Meran puneau pe tren un coșciug.

— A fost femeia unui bancher foarte bogat, — șoptiau ómenii. Apoi cetiau de pe sicriu un nume — «Teodora!»

Ore stelele lor tot lângă olaltă... stau?

VOLUMNIA BELLE

Rentelnirea.

Mentul vijie cu jale
Prin făgetul cel umbros,
Pierderea iubirii tale
Mi-o repetă dureros.

Murmură 'n desiș izvorul
Cu resunetu 'nmiit,
Și trezindu-mi-se dorul
Viu te chiem, o vis iubit.

Nu me 'ncântă codrul verde
Ca 'ntrecut d'atâtea-ori,
Nici pârîul ce se pierde
Printre drăgălașe flori.

Inse ca prin farmec iară
Tóte le 'ndrăgesc apoi,
Pier cu vocea lor amară
Urficioșele nevoi.

Căci tu-mi vii! Așa ș-adese
Bucuria-mi renăscu,
Par că codrul înțelese
Că norocul meu ești tu.

T. BOCANCEA.

Poesii populare.

Din comuna Sînd, cott. Turda-Arieș.

Că mândru pe mândra
Peste voia mâne-sa;
Vineri, sâmbătă iubi,
Duminecă îi nunta,
Haide luni cu tabăra.
— Maică, măiculéna mea,
Grigeșce nevésta mea,
Tot cu turtă 'n lapte dulce,
Dór' la maica nu s'a duce.
— Io bine ți-oiu grigi
Până 'napoi i veni,
Sórele nu l'a vedé,
Apă rece n'a mai bé,
Iérbă verde n'a călcă,
Pitá caldă n'a mánacă.

Chilia o-a măturat
Și acolo o-a băgat
Și nimica nu i-a dat,
Numa cóge de su' mésză
Și mojlicu de pe vasé,
Lui Dđeu s'o rugat,
Să facă anii lui luni
Și lunile sêptemâni;
Dđeu o-a ascultat,
Anii tare i-o scurtat,
El acasă a și venit
Și din graiu asá-o grăit:
— Maică, măiculéna mea,
Unde mi-e nevésta mea?
— Dragu maichii, puiu de domn,
Nevésta ta a murit.
— Hai arată-mi morméntul,
Să-mi stêmpêr io sufletul.
— Decând dragul meu te-ai dus,
Multe ploi o și plouat
Și morméntu s'o aședat.
— Maică, măiculéna mea,
In chilia hei de jos,
Ce horeșce așa frumos?
— O harancă de țigană
Cere la pórtă afară.
— Maică, măiculéna mea!
Dă-mi măicuță cheile
Să descuiu chiliile,
Să-mi vêd bunătățile.
— Am avut un pruncuț mic,
El cheile le-o perdut.
El sêcurea a luat
Și ușa o-a despicat,
Nevésta și o-a aflat.
— Ei dragă nevésta mea,
Ce vrei tu la maica mea?
— Nici o mórte nu-i vreau rea,
Țipe-o 'n lume să se șcie,
Altu sócră să nu-mi fie,
Țip-o 'n lume să trăcscă,
Numa să nu-mi poruncescă.

Culese de

VASILIU MICUȘAN.

Educațiunea are doué temelii: morala pentru întărirea virtuții și prudența pentru a ne apêră de viciurile altora.

SALON.

Intre vis și viață.

Intr'o zi me duceam pe jos dela Cămpulung la Rucăr. Sorele ardea. Un italian sta lungit, cu fața in sus, la umbra colosului de piatră din Nămăești.

Privia neclintit in adâncul cerului. Un tablou d'o poezie covârșitoare. Îi ghicisem gândul. Eram sigur. Și totuși voiam să me conving. Incepui a tuși. Italianul tresări Îi oferii o țigară. — «La ce te gândiai?» îl întrebai eu. El îmi răspunde suridând trist: — «Sus, pe cer, vedeam Pisa; mi se părea că me plimb pe malul Ar-nului. Visam, de și nu adormisem încă». — «Ți-i dor de Italia?» — «Oh! da, dar decât încep a visă, îmi trece și lucrez și lucrez și lucrez...»

Intr'o zi me dusei in piața cu flori. In fața unui morman de trandafiri roșii și proșpeți, o bătrână dormită. — «Cum dai trandafirii, mamă?» o întrebai eu tare ca să o deștept. Bătrâna tresări. — «O, bată-te norocul, domnule, eră cât p'aci să plec acasă, tocmai visam că am vândut totă marfa». Și o veselie mare îi tresări in fața ofilită. — «Bătrânețele, bate-le-ar pustia, când nu vînd nimic, atunci visez că desfac tot». Cât costă marfa, aveam în busunar. I se isbândi visul.

Int'ro zi nu eră nime pe strada Clementei. Un olog îmi intinse mâna. Îi dădai doi bani. Eră tiner și cu o figură frumoasă, de o frumusețe distinsă. — «Ai fost militar?» îl întrebai eu, crezând că in resboiu ș-a pierdut picioarele. — «A, nu domnule, m'a prins vicolul și am degerat. Mi-i rușine să cer, dar n'am ce face, că nu mai sînt bun de nimic». Din vorbă in vorbă, îl întrebai decât șcie să-mi spue ce a simțit atunci când l'a grămădit viscolul in mijlocul drumului. — «Pote n'o să me crezi, domnule, niciodată n'am fost fericit, atunci am fost. Se făcea că eram intr'o grădină frumoasă și-mi eră cald, cald, cald, și me tolăniam la umbra unui nuc mare. Dar nu știu ce fel de căldură eră, că eram fericit, fericit, fericit, de cald ce-mi eră. Decă niște dureri ingrozitoare nu m'ar fi deșteptat intr'un spital, aș fi murit in zăpadă, dar așa de fericit, domnule, cum n'a mai murit om pe pământ».

Dar cine nu are acesta mângăere supremă, *visul*?

Dela viață la vis și dela vis la viață, o punte de argint pentru fantasia umană. In fie-ce sēră sîntem la un cap al ei, și in fie-ce diminēță ne deșteptăm la celalalt.

Cine in adevăr muncește și luptă ca să birue invasia desilusiilor, adese ori inchide ochii cu intenția anumită d'a lăsă o cortină grea peste scena lumii și de gândurile omului obosit se prind ușurel aripele visului. Omenii și se par ca niște umbre, strigătele lor mai depărtate, raporturile vieții devieză, proporțiile se prefac, logica obicinuită se lărgește... o viață nouă apare din viața trivială și comună tuturor.

Intre vis și viață este o stare de cumpenire feerică; in acesta stare visele sînt sub o slabă stăpânire a conștiinței și conștiința sub farmecul puternic al viselor.

Dela acesta stare la vis séu la viață este atât de puțin, încât de multe ori te întrebi: a fost vis séu adevărat?

Și asemenea fantasii, cu înțelesuri multe și felurite, le scrii ca și cum ți-le-ar dictă cineva dintr'o carte, le scrii ca să-ți mai prelungești farmecul lor intrerupt printr'un sgomot neașteptat.

Intre vis și viață este o lume de minuni deliciose...

DELA VRANCEA.

Golgota.

Sub titlul acesta a apărut la București in dumineca Tomei un «organ al durerii poporului român», unic numer, publicat din incidentul marelui meeting ținut acolo in ziua aceea.

Pe pagina primă găsim o frumoasă poezie a poetului Al. Vlahuță, intitulată «Eroilor-martiri», din care scótem următoarele strofe:

Triumful e al vostru. Acei ce nu vęd încă,
Că 'n voi palpită dorul unui popor întreg
Și 'n glasul vostru strigă durerea lui adâncă,
Vor înțelege mâne, ce astăzi nu 'nțeleg.

Intunece pământul pustiitorea glótă,
Și spargă, devasteze, in órba ei mânie,
Lăcașuri și biserici: omóre iar la rotă
Pe marii noștri preoți — ci iarăș or să 'nvie!

Căci vecinică-i dreptatea și vecinici sînt martirii
Care-și jertfesc viața pentru triumful ei;
In sbuciumul de lupte și 'n nóptea asuprii
Renasc semănătorii eternelor idei!

Nu, nu nu-i mormēt in care al nostru nēm să 'ncapă:
Adânc și larg deschidă-l vrăjmașii tei, române, —
S'or prăvăli intr'ensul acci care ți-l sapă:
Furtunele rup norii — și sorele rămâne!

DI V. A. Urechia a dat pentru nr. acesta următoarea schiță:

Pârghia cea mai bună.

— Haida! Odată! una!... și încă odată!...

Așa strigă jupân Șoltuz la mai mulți ómeni cari se căzniau să urnescă din calea lor o stâncă cădută din vârful muntelui...

— Haida! mă!... odată mă!...

Umerul pe stâncă, înțepenind picioarele in pământ, ómenii imping mereu, dar stâncă nu se mișcă...

— Jupân Șoltuz, dice atunci unul din muncitori, cât îi lumea nu urnim stâncă făr de pârghie...

— Dar n'aveți toți pari la mână?... Ce pârghie mai vreți?...

— Păi, jupâne Șoltuz, este pârghie și pârghie.

— Aceea ce aveți nu e bună?

— Bună o fi, jupâne, dar ce pote pârghia la ómeni, cari nu se înțeleg?... Că noi toți de aici sîntem nēmuri deosebite... Géba ne strigi dta «odată!»... că nu te înțelegem decât 2 din 12 salahori.

Și aduse Șoltuzul alți salahori grăind toți românește și se puseră umer pe stâncă înțepenind picioarele in pământ și toți intr'un glas se indemnau:

— Odată băeții... împreună băeții... încă odată băeții...

Și stânca se urni din loc și calea se deschise largă și îndemănatică...

— Iaca veți jupâne Șoltuze: «nu este pârghie mai tare ca unitatea de limbă a celor cari muncesc la aceeași muncă».

In rubrica «Dulci Surori» au scris trei dame.

Dna Maria Perietzeanu—Buzeu deschide rëndul prin niște cuvinte de un sentiment inflăcărat; apoi dșóra Sarmisa D. Bilcescu exprimă mângăeri și incurajări sublime.

In urmă dna Henrieta Sihleanu scrie aceste rënduri frumoase:

«Iubirea de patrie și de nēm e cea dintēiu și mai nobilă simțire, care trebuie să resară și să crească în inima oricărui Român.

«In impregiurările dureroase prin cari trece astăzi, întreaga suflare românească, datorită Româncei este, de a-și frământă mintea și a-și încordă sufletul pentru ca triumful sfintei nōstre cause să fie mai apropiat și mai măret».

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Bachanta. Vinul veseleşce și veselía produce momente fericite. Un prototip al estrasului produs de vin este bachanta, pe care pictorii ni-o înfățoșează cu atâta plăcere.

O vale în Venezuela. Republica Venezuela se află în America de nord și formeză o parte mare a acesteia. Are o situațiune naturală foarte frumoasă și norocōsă, căci natura a inzeștră-o cu tōte darurile sale.

Călătorul, sosind cu vaporul, este încântat îndată, iar după ce se coboră și intră în această țēră, impresiunea lui devine și mai plăcută, căci ceea ce ș-a închipuit a devinit în realitate.

Pădurile milenare, isvōrele recoritōre în căldura tropicā, regiunile admirabile, în adevēr fac impresiunea cea mai atrăgătoare.

Strălucite'e rađe ale sōrelui se resfrâng verđiu prin corōna desă a arborilor; în giur de noi e tăcere serbătorēscă, care se intrerumpe numai din când în când prin cāntul cutărei paseri. Mai în fund tabloul e mai posomorit, niște stānci uriașe se 'nalță spre cer, iar la picidōrele lor șerpuesc niște riuri sprintene, cērându-și libertatea jefuită.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. Bustul lui Alecsandri, comandat de primăria orașului Bacău, la sculptorul Hegel, care a făcut și stătua lui Miron Costin în Iași, este aproape gata, căci artistul a terminat modelul; bustul se va aședă în grădina publică din Bacău, la 29 iunie (11 iulie.) — *Di Petru Zaharescu* a publicat la Buzeu conferința sa «Pericolele beuturilor spirtōse», ce a ținut la Ateneul de acolo.

Almanachul societății Andrei Șaguna. Societatea de lectură Andrei Șaguna a teologilor și pedagogilor români gr. or. din Sibīu a dat la lumină un «Almanach» ca suvenir de la primul jubileu al Societății,

serbat la 25 ani de existență, în 12/24 iunie 1893. Almanachul se deschide prin o prefață scrisă de dl dr. Petru Spanu, președintele societății în anul edării Almanachului. Apoi pe câte o pagină se află: Patronii societății, membrii onorari, membrii fondatori, președinții societății în primul pātrar de veac. Sub titlul «Momente din viața societății de lectură Andrei Șaguna» ni se ofere istoricul acestei societăți. Urměză programa ședinței jubilar, cuvēntul de deschidere rostit de conducătorul dl dr. D. P. Barcianu, «Bujorul» poveste în versuri, de dl Ioan Moța, «Fericirea în religiozitate» de George Lupu; Câteva lucrări scōse din fōia societății «Musa», și anume: Teoria și pracsă în școlă de Romul Todea, «Codrul și noi» poezie de Elișeu Mezei-Câmpean, «Modestia» de Mihail Candrea, «Aș vrē să fii» poezie de George Perian. În sfērșit vine, de sigur, partea cea mai interesantă și anume o mulțime de sentințe dela fōștii membrii ai societății; între aceștia se află și episcopii Popea și Mețianu, protopresbiterii Ioan Hannia, Zacharia Boiu, Nicolae Cristea, Romul de Crainic, Dim. Moldovan, Simeon Popescu, Paul Roșca, Nicolae Manegut și o mulțime de profesori, preoți și învățatori. Almanachul acesta, pentru fōștii și actualii membri ai societății Andrei Șaguna este o suvenir foarte prețioasă, iar pentru publicul cel mare o lectură atrăgătoare. Tiparul este elegant.

Di Gr. G. Tocilescu în Ardeal. Distinsul nostru archeolog și epigraf, dl Gr. G. Tocilescu, încă înainte de a se încheiă sesiunea generală a Academiei Române, a plecat la Brașov în serbările Pașcilor să făcă în părțile acelea explorățiuni archeologice relative la descoperirea și studiarea limitelor romane alutane. La Brașov a avut întâlnire cu generalul prusian de Sarvey, cu care — ne spune «Gazeta Tr.» a cercetat multe lucruri de importanță istorică și între altele a aflat, că pe hotarul Rășnovului se vede urma unei zidiri antice, despre care ómenii nu-ș pot da sēmă. Mercuri, în 2 mai, după ce a sosit numitul general și dl inginer Polonic, au mers împreună cu acești domni și cu dl profesor Ioan Socaciu, la Rășnov, și pe hotarul acestei comune în partea despre medă nōpte, la distanță de vr'o 2 chilm. dela Rășnov, aproape de Bărsă, a constatat urma unui castru roman în locul numit de locuitorii din Rășnov «Erdenburg». Această descoperire este de importanță istorică deosebită, decă avem în vedere, că până acuma nu s'a găsit nici o urmă romană în țēra Bărsiei.

Expoziție de pictură în București. La Ateneul Român sūnt espuse, de câteva zile, mai multe pânze datorite pictorului Stefan Soldănescu, absolvent al Academiei de belle-arte din Munich. Sūnt de remarcat în această expoziție «Faust meditând la lumina lămpei», un frumos efect de clar-obscur; «Fata părășită», un frumos studiu de nuditate, diferite espresii, de capete, etc. Din aceste puține pânze se pōte vedē un talent care trebuie încurajat.

Românische Jahrbücher, revistă politică-literară a dlui dr. C. Diaconovich, care acum apare la Timișōra, sub redacțiunea dlui dr. V. Branișce, a apărut și pe februarie-martie. Afară de partea politică, cuprinde următoarele traduceri din limba română: Geneologia popōrelor balcanice, de B. P. Hașdēu, trad. de P. Broșteanu; Oltul, conferință literară de dl I. G. Lahovari; poezii de Matilda Kugler-Poni și Iosif Vulcan, traduse de L. V. Fischer; precum și câteva lucrări scrise de români în nemțēșce.

TEATRU și MUSICĂ

Societatea pentru fond de teatru român de trei ani n'a putut ține adunare generală. La Arad pedecă au fost demonstrațiunile politice, iară la Brașov cholera; se speră că în anul acesta se va pute. Comitetul societății în ultima sa ședință a constatat, că fondul s'a urcat la suma de 66.473 fl. Raporturi detaiate vom publică mai târziu.

În România nu mai e nici un teatru. Stagiunea teatrală în România ține numai până 'n duminica Floriilor, apoi teatrele se închid și nu se mai jocă până la toamnă. Astfel acumă în totă țera românescă nu mai e nici un teatru. E un adevăr trist, scrie un diar din București, dar pe care trebuie să-l spunem fără de nici un incungiur. Par că de câțiva ani de zile încôce, un vânt pustiitor a dat peste scenele nôstre, subvenționate séu nu. Și la Teatrul Național din București și la cele din Iași și din Craiova, la teatrele din Galați și Botoșani și din alte orașe, golul s'a făcut cu o repeđiciune vrednică de a pune pe gânduri pe ori și cine iubeșce cât de puțin arta românescă. În momentul de față, în București, n'avem absolut nici un spectacol altul decât circul. Întreprinderi ca ale dlui Ștefănescu la teatrul Liric, acele de pe la diferite alte teatre, Bulevard, Dacia n'au isbutit, strivite de indiferența publică, — iar localul Teatrului Național din București se repară...

Concert la Socodor. Corul vocal al plugarilor români din Socodor, comitatul Arad, arangéza la 1/13 maiu, sub conducerea învățatorului George Papp un concert. Se vor cântă cvartete de Vorobchievici, Humpel, Vidu, Marchner și Dima; se vor declamă poesii de V. Alecsandri, Iulian Grozescu, D. Bolintineanu și se va predă un trilog «Despre superstițiuni». După concert va urmă dansul, care va incepe cu Călușerul și Bătuta.

Noutăți musicale. Au apărut la București: Pas de quatre, par Leopold Stern. — Pouffi, polca mazurcă, Leopold Stern. — Fleures du Printemps, polca mazurcă, Leopold Stern. — Sërba coșarilor, Leopold Stern. — Sërba Carantina, Leopold Stern. — Sërba Fôie verde unt-de-lemn, Leopold Stern. — Zdrelea-Măruntelu, sërba, de St. Oldescu. — Mon Ideal polcă, de H. Kraus.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Noul mitropolit de Blaș. A trecut anul de când sinodul electoral din Blaș a candidat pentru vacantul scaun mitropolitan de Blaș pe episcopul dr. Victor Mihályi din Lugoș, pe vicarul capitular Ioan M. Moldovan din Blaș și pe protopopul Ioan Russu din Sibiiu. De atunci și pân' acumă s'a așteptat degiaba întărirea vr'unuia din cei trei propuși; acum în sfêrsit, aflăm că acésta va urmă în curênd și că cel designat pentru scaunul mitropolitan este Pré Ssa episcopul dr. Victor Mihályi. Maj. Sa Monarcul, se dice, ar fi și subscris acésta denumire. Dorim din totă inima ca șcirea acésta să se realizeze și să vedem cât mai curênd în fruntea bisericeii gr. c. române pe bărbatul doririlor.

Daruri de Paști. Mitropolitul-primat Ghenadie al României a primit doue prețioșe daruri de Paști și anume unul din partea regelui Carol și altul din partea episcopilor aședămintelor «Nifon Mitropolitul». Cel dinteu este un engolpion cu imaginea Mântuitorului pe smalt albastru în stil bizantin, copiată după istorisirea atribuită lui Lentul, proconsulul Iudeei, când Rescum-

părătorul omenirii se află pe pământ în Ierusalim. Placa engolpionului este incungiurată de giur-impregiur cu 60 petricele și brillante, avênd 12 petre mai mari, între aceste se află câte 3 flori de câte 10 petre de brilliant, iar peste tot 120 de petre. În mijloc fiecare flóre are câte o pètră de rubin și alta de smarald, adica 12 rubinuri și 8 smaralduri. Deasupra se forméza o flóre cu smalt, în mijlocul acesteia este o flóre cu 10 petricele de brilliant și în mijlocul ei un rubin, iar în josul ei un smarald. Peste tot engolpionul este lucrat în aur și smaltat, avênd în dosul lui inscripțiunea: «Carol I, rege al României, 17 octombrie 1893». Al doile dar este un ciasornic de valóre lucrat tot în smalt pe aur. Un lântușor mic de aur atêrnă de acest ciasornic.

Congres școlastic micst în Blaș. Rđ. D. Ioan M. Moldovanu, ca vicar capitular, în numele consistoriului archidieceșan din Blaș, a convocat pe 4 iunie n. la Blaș un congres școlastic micst, care va discută asupra mijlôcelor prin care s'ar pute mântui caracterul confesional r g. c. și românesc al școlêlor, unde nu s'a putut urcă léfa învățatorilor la minimul cerut de lege. Al doile obiect al congresului va fi cestiunea asilelor de copii. Al treile: înființarea unei reuniuni archidieceșane pentru asigurarea edificiilor bisericesci, școlare și parochiale în contra focului. Vor fi 12 cercuri electorale, alegerea deputaților acestora va fi la 24 maiu, deputații mireni se vor alege prin delegați parochiali. La acest congres au să fie de față toți așesorii consistoriali și purtătorii oficiilor protopopești și decă nu ar fi aleși deputați.

Adunări învățătorești. La Vladeni în 28 aprilie (10 maiu) s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățatorilor români gr. or. din districtul X-lea Brașov, sub presiul dlui V. Bude, notar dl I. Strevoiu. — La Șona în 1/13 maiu va fi adunarea despărțemêntului I Făgăraș al reuniunii învățatorilor români gr. or. din districtul Făgăraș, sub presiul dlui Nic. Aron, secretar dl I. Berescu. Cu acésta ocașiune învățătorii I. Ciungara, G. Burulescu, N. Spărchez și N. Lauda vor ține prelegeri practice. — La Arad în 4 și 5 maiu n. s'a ținut adunarea generală a reuniunii învățatorilor români gr. or. din protopopiatele consistoriului aradan, ce se află în drepta Mureșului, sub presiul dlui profesor Ceontea. Au cetit lucrări învățătorii Nic. Ștefu, V. Suci, I. Groșorean, M. Vidu, Nic. Boșcaiu, D. Popovici. A asistat și Pr. Ssa episcopul Mețianu. A doua séră s'au ținut producțiuni musicale.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. Aurel Cosma, candidat de avocat în Timișóra, s'a fidanțat cu dșóra Lucia Minodora Cosma, fiica dlui Parteniu Cosma, directorul esecutiv al «Albinei» din Sibiiu. — Dl Octavian Pop, inginer în București, s'a logodit cu dșóra Maria Popovici, fiica dlui Bucur Popovici, comerciant în Hațeg. — Dl George I. Șeitan, și dșóra Ana M. Petru s'au cununat la Doboli. — Dl Ilie Popa, absolvent de teologie, s'a incredințat cu dșóra Maria Țiglerici în Biserica-albă.

Știri personale. Dl dr. Pompeiu German a fost ales prin aclamație medic de cerc în Șarcaia, comitatul Făgăraș. — Dl Titu Margineanu, funcționar de comptabilitate în comitatul Timișorii, a fost numit comptabil comitatens onorar.

Procesul Memorandului. Evenimentul mare al șeptemânei trecute este procesul Memorandului, înain-

tea Curtii cu jurați din Cluș. Membrii comitetului par-tidului național, dimpreună cu ceilalți inculpați, au sosit la Cluș, deodată cu apărătorii lor, încă de sâmbătă, fiind întâmpinați la toate stațiile pretotindene cu mari ovațiuni din partea populațiunii române; iar la Cluș s'au adunat mii și mii de români să asiste la proces și să fie de față măcar în oraș. Precum se știe procurorul regesc a intentat proces în contra 23 membri ai comitetului, căci doi ênși: Lndovic Csató din Blaș și Gavril Man din Bistrița muriseră. Toți au înaintat cerere de nulitate și Curia a sistat procederea față de dl Ioan Nichita, carele n'a primit alegerea în comitet și nici n'a luat parte la ședințele acestuia. Au ramas dar 22 inculpați. Din aceștia 2, dnii Eugen Brote și dr. Aurel C. Popovici, nu mai locuiesc în patrie; iar în contra 4 ênși (dnii dr. I. T. Mera, George Lazar de Purcareți, Vasile Ignat și Ales. Filip) procurorul ș-a retras acusa; astfel dar au ramas 16 inculpați, dintre membrii comitetului și anume dnii: dr. Ioan Rațiu apărat de dr. Amos Frâncu, vicariul Basiliu Rațiu (pe care în nr. trecut din greșelă l'am pus între aceia în contra cărora procurorul ș-a retras acusa) apărătorul Fr. Hossu Longin, George Pop de Băseșca apărat. dr. Aurel Isacu, dr. Vas. Lucaciu ap. adv. slovac dr. Miloș Stefanovici, Dem. Coșșa ap. dr. Aurel Mureșianu, dr. D. Bărcian ap. adv. slovac Dulla, Sept. Albini ap. dr. Stefan Pop, Nic. Cristea ap. Iosif Crișanu, Iuliu Coroian ap. dr. Aug. Bunea, Patriciu Barbu apr. dr. Emil Gavrița (adv. sârb.) dr. T. Mihályi ap. Petru Truța, dr. Gavril Tripou ap. dr. Val. Braniște, Aurel Sucișu ap. I. M. Roșiu, Mihai Velicișu ap. dr. Stef. Petrovici, Rubin Patiașu ap. Stevo Faynor (slovac.) Gerasim Domide ap. Silv. Moldovan. Afară de aceștia s'a mai intentat proces în contra a cinci ênși pentru cuvântul că ar fi respândit Memorandul; dintre aceștia prot. Romul Crainic, fiind bolnav, nu s'a prezentat; ceilalți sânt următorii dni: Nic. Roman apărătorul dr. Ales. Hossu, Ioan Muntean, ap. Simeon Dămian, Dionisiu Roman apr. dr. George Ilea și Ioan Duma apărătorul Coriolan Brediceanu. Pertractarea, începută luni, a mers foarte încet; joi procurorul încă n'a putut luă cuvântul, ca să propună acusa. În cursul zilelor, inteligența și poporul au ținut mai multe adunări. Comitetul a trimis Maj. Sale împăratului și regelui Francisc Iosif o depeșă, descoperind situațiunea în care se află poporul român din Transilvania și Ungaria. De altă parte, trei țărani: moș Herlea din Vinerea, Teodor Onișor din Blaș și Gavril Trifu din Chiuzbaia, au fost aleși de popor ca să meargă a cere audiență la monarcul. Diarele străine germane, franceze, și italiene publică raporturi lungi.

Oăsătorie civilă. Casa magnaților a început să desbată luni proiectul de lege pentru introducerea căsătoriei civile. Dintre prelații români, cari toți a fost de față și au votat contra, a vorbit Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul. Discuțiunea s'a încheiat joi. Proiectul guvernului a fost respins cu majoritate de 21 voturi.

Procese de presă. «Tribuna» are iarăș trei procese de presă; unul la 12 iunie, altul la 19 și al treilea la 26 iunie. În aceste sânt acușați o mulțime de ômeni, cari au subscris adresele de aderență. «Fôia Poporului» asemenea are un nou proces de presă, asemenea pentru adrese de aderență; acesta se va pertractă la 5 iunie.

Șciri militare. Cu ocașiunea înaintărilor de maiu în armata comună au mai fost înaintați dintre români la infanterie: maior Ioan Teodorovici din Timișôra; Căpitan în statul major Ales. Bandian, căpitani Basil

Pucariu (reg. nr. 66) și Mih. Petrovici (reg. nr. 46); — locotenenți Alex. Birtă (43), Miron Serb (33), Const. Popovici (33), Basil Henzel (61). — În artilerie: căpitani Nic. Logoșan (5), Basil Eremici (21), și locotenent Iuliu Popovici (10). Oficier cl. III. Aron Lupeanu din Sibîiu. Căpit. de cl. I. Constantin Lalescu aflat în poziție de disponibilitate, a fost rechemat în serviciu și totodată transferat dela reg. de inf. nr. 31 la regimentul 43: căpitanul de cl. I. Nicolau Jumanca a fost transferat dela reg. de inf. nr. 50 la reg. 43 și căpitanul de cl. II. Eugen Roșca dela reg. de inf. nr. 31 la reg. 37. Majestate. Sa monarcul a conferit căpitanului de cl. I. George Popovici crucea pentru merite militare și medicului de regiment cl. I. dr. Iuliu Logoșan crucea de aur pentru merite cu corônă. Intre cei înaintați la h. o. v. e. di cu 1 maiu găsim pe următorii: subcolonel Procopiu Borsta la regimentul nr. 25; maior George Popovici nr. 38; căpitani George Triff nr. 10, Ioan Vokeian nr. 25; locotenent Vlad Negovaș nr. 28; sublocotenenți Stefan Delici nr. 27, Felix Popp nr. 28; la gendarmieră subcolonel Mihai Papp; în statul medicilor medic de regiment în rezervă dr. Aurel Damianu.

OGLINDA LUMEI.

Daruri bogate de nuntă. «Gazeta de Darmstadt» publică lista darurilor oferite mării ducese Victoria Melita de Coburg, sora prințesei noastre moștenitoare, a cărei căsătorie cu marele duce de Hessa a fost de curenđ celebrată. Iacă principalele: Un colan de perle, a căruia agrafă este garnisită cu smaralde și brilante, butoni de urechi de diamant, oferite de marele duce și marea ducesă de Coburg. O diademă, colan-broșă în brilliant, oferit de marele duce de Hessa. Cerceii de diamant, oferiti de regina Angliei. O agrafă incungiu-rată de diamante și safire, oferită de Țar. O agrafă de smaralde și diamante, oferită de marele duce Vladimir și marea ducesă Paul. O broșă de smaralde și diamante, oferită de țarevicul și marea ducesă Xenia. Un eventail picturat, oferit de prințul moștenitor de Coburg. Un eventail garnisit cu diamante, dat de marele duce și marea ducesă Sergiu. O broșe cu rubine și diamante, dată de marea ducesă văduvă Alecsandrina de Coburg. Un eventail oferit de prințesa Frederic. Un cusfăraș de bijuterii garnisit cu argint și un serviciu de porțelan pentru mėsă, oferit de sultanul Iohore. Un tablou în miniatură cu rama de aur dat de prințesa Alecsandra. Regina Angliei a adus din castelul Osborne ramuri de myrt cu cari a făcut buchetul nupțial al noiei căsătorie. Acesta este un vechiu obicei stabilit la curtea Angliei, de a se da mireșelor buchete de myrt. Femeile și fetele din Gotha au oferit prințesei Victoria o pânză de mėsă brodată în aur cu arabescuri.

Orgă de clopote. La espoșițiunea ce se pregătește în Paris, între diferitele curiosități menite în adevăr a ne surprinde, va fi și următorea: Un dibaciu turnător de clopote mari își propune a turnă un număr de clopote de diferite mărimi și sunet, ecul cu numărul clapelor unui clavir. Aceste clopote, séu mai bine đis această orgă de nouă specie, va fi aședată pe vârful unui turn colosal deja în construcțiune, pentru acest scop. În acest mod, clopotele vor esecută intocmai ca un clavir séu ca o orgă, capetele d'operă musicale cele mai renumite, care vor puté fi audite dint'ro depărtare de 7 kilometre. Mulțămită acestei noiei invențiuni când a fi vorba de a trage clopotele pentru un mort, séu

pentru o nuntă, in loc ca monoton sunet de până aici, să vie să sgarie urechia Parisianilor, clopotele vor intona armonios, un marș funebru, séu un hymn de veselie, după circumstanțe. Printr'un sistem special, intensitatea sunetului clopotelor va puté fi mărită séu micșorată. Măximul până la care s'ar puté face a se audí acel sunet este după cum am spus pe 7 kilometre, iar minimul de o jumătate kilometru.

Substituire de copii. O sërmană țerancă din Poznania simțindu-și mórtea apropiată, a destăinuit preotului că, acum vre-o treiđeci ani, aflându-se doică la ea, ea îi schimbăse copilul substituind in locu-i pe al seu propriu. Familia nedescoperind nimic in privința acestui schimb, fiul țerancei e ađi bogat și fericit, pe când moștenitorul légitim, e piugar sărac și cu o casă de copii. Justiția a deschis o anchetă. Se bănușe că țeranca a inventat această poveste, pentru a face pe copilul seu, să ia locul moștenitorului aristocraticei familii X.

Röndunica-poștaș. Până acum röndunica, mesagera primăverei, eră numai soța și visitórea prisionierului. De câte ori ea a fost cãntată de poeții din ecsil, căci ea procură acestor nenorociți condamnați distracțiuni prin gémurile vre-unei celule! Dar röndunica ca tótă lumea, pare că și ea urméază calea progresului: *Sempre avanti!* Ea acum voește să facă concurență porumbeilor pentru transportul aerian al scrisorilor. Și observați că fiind mai ageră și mai mică decât porumbelul, este mai cu greu ca in timp de rësboiu ea să fie atinsă de vre-un glonț. In viitor deci, ea va fi întrebuințată pentru serviciul poștal, in locul porumbeilor, cari au dat adesea așa de mari servicii. Un proprietar din Viena, dl Maier, după mai mulți ani de încercări, a ajuns a dresă röndunica in așa chip încât dându-i-se drumul ea să sbóre timp de mai multe ciasuri și apoi să se reintórcă la un loc anumit junde e și cuibul ei. Esperiențe au fost făcute in foburgul Doebing, in preșența unui public de elită, compus din ofițeri și notabilitățile vieneze și succesul a fost deplin.

O partidă telegrafică de șah. Șahistii din Paris și cei din Petersburg au decis de a-și mësura forțele. Partida a început vinerea trecută și va durá un an. Încă din luna trecută, dl Armous de Riviere, propunea această sfidare celebrului campion rus Tschigarine, invitându-l să jóce, in mod telegrafic, doue partide de șah pentru suma de 60.000 fr. Fiecare timp de bătăe a ales un director, alături de care funcționéază un comitet consultativ compus de trei membri. Directorii sânt: in Franța, Armous de Riviere; in Rusia, Tschigarine. Baronul Albert de Rotschild a primit slujba de arbitru. Partida va fi jucată pe serii de 10 lovituri dintr'o parte și dintr'alta, adică 20 de lovituri, cari vor trebui esecutate in timp de cel mult 60 zile, afară de zilele de plecare și de primire. Nici o întârđiere nu e permisă și partida va fi perdută de acela care nu va fi completat cele 10 lovituri ale sale in treiđeci de zile.

MENAGIU.

Păstrarea merelor. Horticultorii francezi, cari voesc să vëndă merele pe preț bun, le păstréază până primăvéra, ba chiar până véra și se folosesc de metoda următóre: se ia o ladă séu mai bine o butie, la fundul ei se pune un strat de 6 centimetri de gyps. Pe

gyps vine un strat de mere, înfășurate in hârtie, așa că între el remâne puțin spațiu gol. După aceea vine iarăș un strat de gyps, după el iarăș mere și așa mai departe până se umple butia. D'asupra vine firește iarăș un strat de gyps. Dcă luăm mere din bute, trebuie să luăm séma, ca celelalte să remână acoperite de un strat de gyps. In modul acesta putem păstrá merele din octombrie până in septembrie viitor.

Scóterea petelor de uleiú din podini. Petele mai noi le scótem, dcă le frecăm bine cu o bucată de postav, după aceea le frecăm cu terpenină, presărăm apoi peste ele praf de gyps și le acoperim cu hârtie sugétóre, peste care trecem in sus și in jos ferul de călcat. Une-ori petele es și numai dcă le frecăm bine cu var și apoi le spélăm cu leșiă.

UMOR și SATIRĂ.

Testamentul meu.

Las nevastei mele pensia
Care mi se va votá, —
N'o fi mare, dar ajunge
Până când s'o măritá.

Las iubirea mea de tatá
Pentru copilița mea
Și-o povéțuesc să fugá
De poeți, cât va puté.

Las a mele versuri slabe
Tuturor ce me báfesc;
Punga-mi, véduvă de aur,
Șóricilor dăruesc.

Ah!.. Eram să uit acuma
Creditorii ce-i iubesc, —
Lor, — le las un lung adio
Și regret că-i părăsesc.

De-or mai fi și alții cari
S'or găsi moștenitori,
Să poftéscă la mormentu-mi
Să-l plivéscă și de flori!

Craiova 1893, februarie.

CAROL SCROB.

Un subprefect se plátgea ministrului seu, că-l permutase intr'o plasă unde toți locuitorii erau proști ca oile.

— Tocmai pentru asta te-am permutat acolo, îi rësponse ministrul; — pe cine voiai să pun in capul oilor?

Calindarul sêptemânei.

Dumineca Mironosițelor, Ev. dela Marcu c. 15, gl. 2, a inv. 3.			
Điua sêpt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele
Duminecă	1 Prof. Eremia	13 (f) Rosali	4 25,7 27
Luni	2 Păr. Atanasie	14 (f) Lun. Ros.	4 24,7 26
Mărți	3 St. Timoteu	15 Sofia	4 22,7 30
Mercuri	4 Mart. Pelagia	16 Ioan Nepom.	4 21,7 31
Joi	5 Mart. Irina	17 Ubald	4 20,7 33
Vineri	6 Semt. Iov.	18 Ericus	4 19,7 34
Sâmbătă	7 S. Mart. Acachie	19 Malvina	4 18,7 35

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LANG & COMP. ORADEA-MARE.